

v intenciách „odľahčiť“ niekedy snád' trochu predimenzovaný tok nových informácií náročných na psychiku študenta.

Prehľad najfrekvencovanejších variantov rečových kliše (zaužívaných pri oslovení, uvedení do diskusie, odovzdání slova, hodnotení výpovede rečníka, formulácii otázok, vyjadrení kolektívneho názoru, akcentácii vlastného názoru, vyžiadaní spresnenia informácie, apelácii, vyjadrení vďaky a pod.) uvedený v závere príručky je vhodnou pomôckou slovníkového typu, akousi „rukoväťou“ študenta (ale aj učiteľa). Poslúži nielen pri práci s daným učebným textom, ale môže sa širšie aplikovať aj v spoločenskej a odbornej komunikácii s nositeľmi študovaného jazyka.

Žiada sa dodať, že problémové „emocionálne“ texty (či už monologické alebo dialogické) poskytujú potrebný lexikálno-gramatický materiál na riešenie komunikatívnych úloh v rámci danej témy, pomáhajú vytvárať atmosféru prirodzenej komunikácie, ale najmä stimulovať produkciu vlastnej dialogickej komunikácie študentov.

V závere pokladáme za potrebné poznamenať, že práca s recenzovanou príručkou je pomerne náročná pre učiteľa i študenta a predpokladá nielen seriózny prístup k osvojovaniu učivu, ale aj značnú intelektuálnu a jazykovú vyspelosť oboch fenoménov.

Eva Dekanová

Kuzněcovová, O., Ondřejčková, E., Dekanová, E.: Вы говорите по-русски?
FF UKF Nitra 1998, 224 s.

Cílem a předpokladem praktického osvojení si cizího jazyka je tvůrčí komunikace. V tomto duchu je pojata i nová učebnice ruského jazyka, která vznikla v rámci grantového úkolu č. pr. 31/97 „Efektivnost' učebnic cudzích jazykov a základné determinanty ich tvorby“ na katedře rusistiky FF UKF v Nitře.

Jak autorky poznamenávají v úvodu, je kniha adresována jak mírně pokročilým a pokročilým studentům nefilologických oborů vysokých škol, tak i posluchačům rusistům a rovněž středoškolským studentům. Je určena především pro kolektivní výuku, o čemž svědčí množství cvičení založených na komunikaci mezi studenty.

Zkušené autorky usilují o účelné uplatnění a aplikaci takových postupů, které studenta povedou spolehlivě ke stanovenému cíli. Mám na mysli především takové postupy, které mu umožní porozumět předkládanému učivu, utvořit si ze získaných vědomostí promyšleně provázaný systém a dokonale si procvičit nový učební materiál na cvičeních, která jsou rozdělena a odlišena podle stupně náročnosti a obtížnosti.

Učebnici uvozuje přehled azbuky a stručný nástin ruské výslovnosti a melodie řeči. Průběžně se opakují fonetické a pravopisné jevy. Autorky postupují od podstatného k méně důležitému, od jednoduchého ke složitějšímu. Jednotlivé lekce mají svou logickou strukturu, kterou si z didaktického hlediska dovolím hodnotit jako vskutku dobře promyšlenou.

Rozsah zkoumaných gramatických jevů i množství výrazů a slovních spojení, které se v různých souvislostech obměňují, zcela postačují na to, aby studující získal praktické návyky umožňující mu nejen komunikovat v běžných životních situacích, ale i aktivně vést rozhovor na témata každodenního pracovního i osobního života.

Stěžejním cílem učebnice je formování adekvátní řečové kompetence, čemuž je podřízeno zařazování typizovaných řečových situací a pečlivý výběr jazykového, zeměpisného a kulturologického materiálu.

Učebnice je zaměřena na upevnění a rozšíření slovní zásoby a na rozvíjení a aktivizaci ústního projevu. Slovní zásoba a učivo se uvádějí ve funkčních souvislostech se syntaktickými strukturami. Zdůrazňuje se využití logického odhadu při sémantizaci nových výrazů, rostou nároky na samostatnost souvislého ústního (i písemného) projevu a na vyjadřování osobních názorů a postojů k problémovým otázkám. Komunikativně funkční přístup je tedy spojen se systémovým hlediskem, které se ovšem ve vyučovací praxi může uplatnit v nestejně míře - záleží na učitelově uvážení.

Tematický rozsah učebnice je optimálně široký a představuje rozličná aktuální témata, která odrážejí život současného moderního vzdělaného člověka. Autorky pracují zásadně s autentickými materiály. Najdeme zde jak náměty z oblasti osobního života (seznámení, rodina, návštěva, apod.), tak z oblasti materiálních podmínek fungování lidského subjektu (jídlo, nákupy, bydlení, počasí, město, doprava, sport, apod.) i oblast kulturologickou (z historie Ruska, hudba a ruští skladatelé, ruská muzea, ruské svátky tradice a zvyky, z dějin ruského umění a literatury).

Po obsahové stránce uvedené texty neodrazují, ale naopak vzbuzují zájem a motivují k následné četbě. Jsou zařazovány s ohledem na postupné osvojování látky a rozšiřování slovní zásoby. Ve všech textech se projevuje smysl pro vyváženost, nejsou přeplněny nepodstatnými podrobnostmi, ale soustřeďují se na primární skutečnosti a podstatná fakta.

Kniha obsahuje rovněž informačně hutné texty k doplňkové četbě (včetně přísloví, pořekadel, aforismů, apod.), které poskytují značný prostor pro samostatnou práci studentů.

Kladem učebnice je nejen precizní zpracování učební látky, kdy se uplatňuje vizuální názornost a grafická úprava, ale i vhodné proložení textu vkusnými ilustracemi a černobílými fotografiemi.

Vydání tohoto nového učebního textu je bezesporu smysluplné, užitečné a záslužné. Je zpestřením sortimentu učebnic a učebních materiálů pro výuku ruského jazyka a nepochybně si najde svůj stálý okruh uživatelů.

Zdeňka Matyušová

